

Братислав Јевтовић
SUMMA ОФРЉЕ
П Е С М Е

Библиотека
ДРАШКО И ПРИЈАТЕЉИ

Уредник
Зоран Колунџија

На корицама
Братислав Јевтовић: *Балерина*, цртеж

Copyright © Прометеј, Нови Сад, 2015.

Братислав Јевтовић

SUMMA ОФРЉЕ

П Е С М Е

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

Handwritten text at the top of the page, possibly a signature or title, written in a cursive script.

Handwritten text on the left side of the page, possibly a signature or name, written in a cursive script.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or title, written in a cursive script.

34, 26/03/2002

26/03/2002

26/03

Братислав Јевтовић

Братислав Јевтовић, *Квиншеи*, цртеж

ОСАМДЕСЕТ ОСАМ ПЕСАМА
ИЛИТИ ПОДУЖА РУКОВЕТ О СИЈАСЕТ
ОБГРЉАВАНИХ ДРУЖБЕНИЦА И ШАРЕНИЛУ
ЊИХОВИХ ЗАМАМНОСТИ, А ШТО БИ, СВЕ СКУПА,
МОГЛО БИТИ РАВНО ЈЕДНОМ ДУГОМ, ДУГОМ, ПИСМУ
СВЕКОЛИКОЈ, УВЕЛИКО БАЈНОЈ, НЕПОСТОЈЕЋОЈ ЖЕНИ

I

Ти, непосустајућа жено, са својим
отрцаним карневалима и оним
полимерним маскенбалом у мемљивој
Венцији, ти, распуснице, са уредно
исцртаним младежима на обушћу и на
похотној слепоочници боје месечине, ти,
чапљаста Венецијанко, модроока
Венеткињо, шатро преображена у ко зна
кога и у ко зна шта, ти, са дипломом из
цез музике и саксофона, понетом из Граца,
те с лицем, дакле, које афектира и
узмахује маском од тафта ил' плиша,
заошијава повеску меку, оперважену
штрасом и цирконима...

II

Царице, ти, заогрнута брокатним
огртачем, са златовезима, ти, са дијадемом
начичканом брилијантима, што блиста ти
над увитиченим власима, о, знамо, знамо,
то је само приказ из неког филма о
Жозефини, јер ти си, наравска ствар,
филмска глумица, она коју препоручују

невиђене чари, ведета, женски стър, звезда
која, пре или касније, осмехнуће ми се,
онако, знамо како... а што тек само сигнал
биће, дискретан знак, да позваће ме, што
пре то боље, у своју ложницу, у
намирисани сатен, у свој деколте и
златасте килоте, у своју звездинску
тескобу и анксиозно било, оо, како
потребито за све ово што собом носим...

III

Или то си, пак, ти, танковијаста госпо,
Истранко моја ситноока, увелико накрцана
романтиком, наоко бар, и одавно
истрвеним староставним назорима, ти која
стојиш, при наранџастој луни, наврх Ponte
di Rialto, ослоњена о гломазну чипку
балустрада, ти, што одважно бдијеш свој
емоционални раскол, ти која
карневалишеш, некако сва прва у тој
мостовној гужви, онде под портиком баш,
и видно уздишеш, док надимају ти се и
сплашњавају прса... и док персифлираним
пинокијским кретњама, оним на круте
разделке, закриваш горке осмејке
образином од алпака, станиола, или од
слитине зване британија, танком као љуска
препеличјег јајета, и сјајном као седефна
крљушт змаја...

IV

Или ти, такође сасвим постојећа човечице, овде, на пупку Балкана, с мекотним протеинским цирклама што полазе ти из паса, и завршавају се масивним глежњима и шпицастим ципелицама у боји шумске јагоде, ти, с тим скоро империјалним и маестетичним ногама које, у време прве им месечнице, певаху и звиждукаху мелодију из косматог коњаничког филма *Разбојник*, или дрску и отсечиту песму из неухватљивог љубавног трилера *Ти, ојрове*, у којем пригушен француски језик кипташе од насладе што распршена стајаше у целулоидном биоскопском зраку којим ширио се мирис каранфилића... ти, неисказива раскалашнице, баханткињо, чија свака маљица на наусници, из годиннице у годинницу, ево, све оштрија и оштрија, дрзовитија и грђа, могла би послужити у овој руковети за саркастично једно словце, тамно и полурасходовано, видљиво на белини екрана и његове електронске грамзивости, и свег тог пикселског преживарства, уочљиво колико и мравља ножица, или колико она зидна длака, сва ножна, на овећем пауку...

V

Ти, са магнетичним маневрима бедара, у неком априлу, над зумбулима, онима из

времена Дасти Спрингфилд и чудесног сингла *Затворим очи и бројим до десет*, који се мачевао и надјачавао на потенциометрима радио-апаратâ, рецимо, са *Енималсима* и њиховом *Кућом излазеће сунца*, или са *Ноћима у белом саћену*, мелодијом тако развученом и сентиш (сећаш се, говорила о писмима написаним а никада непослатим), британске рок групе *Муди блуз*, ти, неизмишљена витка жено, коју негда називах циганкастом Тином Омон, као и црмпурастом Туарескињом, те коврцавом Берберком, што матурирала је, негде у ерективној мојој машти, са одликом, баш у Казабланки или Маракешу... и чије плавичасте беоњаче узимах у своја врела уста, међу секутиће жељне ласцивије и скаредних мекота, о, ти, чергарко, са наушницама од сребрних алки кроз које провлачи се ласно дечија песничца...

VI

Ти, Луцијо, негдашња лепотице полуотока Пељешца, трпањска грацијо с власима од кудеље и златастом маћом на крстима, о, говорнице оног приморског језика у којем плавичаста бејашу, видех тада, сечивца сардела и скуша, и у којем говору тавнину ниједног морског јежа не нађох, ти, која пазаривала си гримиз из неретљанских и почитељских трешања, и смежураву

фруктозу смокава петровача, модрих... о,
сетих се јестивога твога белог гњата...

VII

О, милион одсто постојећа, негдања
девојко, замамнице, која зумбуле и иресе
узгајала си у дужицама, и која ситнооким
гледом шацовала си овај наш заједнички
завичај, једнако као и, коју годину касније,
у Паризу и Лондону, што шмековала си
Шанзику и Вандомски трг, те улицу Де
Риволи, или Фулам и Кенсингтон... или
пештанску Вацијеву, примерице, или
загребачку Илицу, или посластичарницу с
кремпитама у оној дунавској Сентандреји,
негда српској... а коленима својим,
крупним као два бела бостана на
месечини, великим као два округла бела
јастученцета, учинила, мени, неодољивим
и славним овај завичајни нам град, град
моје прве, друге, треће и четврте
младости, његову Гимназију, аматерску
глумачку трупу, остарелу тополу на
Вашаришту, нека биоскопска седишта, сва
шкрипава, улице Хаџи-Проданову,
Трнавску и Господар-Јованову...

VIII

Једном, на париском Булевару Сен Мишел,
оне пентадне године, мени наранцасте, а и

тоновима индига и аквамарина
испревлачене, тамо насред седамдесетих
прошлого века, студентесе Ана-Марија и
Франческа целивале су ме свакичасно у
образ, онако перипатетички и
студентаријски, једна у десни, друга у
леви, и обратно, док гаснула су и чађавела,
иначе плавичасто глеђосана, небеса над
Паризом, и док привечерњи августовски
ваздух су, малмал па, из својих уста
дискретно удувавале ми у уши... а у
либрерији *La plume* частиле ме Ђакомовим
 мемоарима, у коралноцрвеним корицама,
са посветом натрукованом у четири руке:
*A Casanova, Jugoslavo,
Maria-Rosaria di Avellino & Francesca di
Siena, Toscana...*

IX

Ти, габаритна сестричино Алиде Вали,
оне Алиде из филма *Трећи човек*,
безгласна извикивачице плоти, белопута
ходачице која се зелениш испод веђа и
између трепавица, зелениш се као црквено
звоно, као брош од фајанса, као
зелембаћ... зелениш се попут лигуријских
и сардинијских борова, свакојаким пинија
и олеандера, ти, трговкињо, продавачице
тепиха и позамантерије, звездо зелена,
чије млечне руке звецкају и звоне на
каси...

X

Песма, као кратак хаљетак ташт, не дужи
од плашта медузе, ако се уопште и
спушта, песма, као плавојка која жвакала
би зумбуле и лале у плавоме априлу,
песма, као надланица јунферице, нечујна,
с плавозеленим жубором у турбуленцији,
песма, као пристигла трешњица, блистава
и бајна, коју ћемо истарашити у мају,
песма, коју опипавате над миртама као
миришљаву амбрелу, скупљену (какве
матроне у јуну), песма, као бресква чије се
месо отпија и гризе с образа у боји...
песма, као девојка дугачка, на плажи
пружена (са добро прикривеним видрама),
песма, као лепојка обнажена, сва ножна,
дуж отомана (у сваком краку рапсодија),
песма, као девојчица на чијем лицашцу
назрем вешто јесенске усхите девојане,
под бакарастим кестенима...

XI

Ти, Наусикаја, присоја сјај си, с лотосова
листа, ти, Наусикаја, присоја сјај си с
палмине гране, Наусикаја, с устима пуним
светлости густе, Наусикаја, с језиком од
корала, а и мекозлатним, Наусикаја,
бестиднице, с ризницом уснџм, од бисерја
снџбна, Наусикаја, ласцивице, са усницом
испуцалом и крвавом... Наусикаја,
Фаенорова кћери, кнегињице, скареднице

у главици својој чилој, бајностима
штедрој, објави се девичанском аријом,
кајсијастим смехом и бресквастим ехом...

XII

Уистину радо, овде говорим и ово:
Моја врло млада мајка (одавно већ душа
њезина благује у рају), за сунчаних
преподнева, простирући, певушила је у
тек испарано рубље, беље од биљура, да,
моја врло млада мати, са власима донекле
светлим, извијала је арије, познате са
радија, а највећма теме о латинским
градовима, Валенсији, Гранади, редовно о
Мадриду, онда шлагере о Риму и Напуљу,
а од 1956. певушила *Рјабинушку*, певкала
Каљинку, ненашминкана и чиста, мати
моја млада давала ми од милоште своје
мишке (које су мирисале на ланолински
сапун) да их грлим, цмачем, балавим и
гњавим, ја, с проширеним бронхијама и с
хилусним шарама (а према речима руске
лекарке која се разумела у плавичасту
светлост), који бродило сам на чудесној
мајчиној руци, безбедно, као превејани
Одисеј... гле, погледај, онај ондашњи
дечаче, запамти, где у сандалама светлим,
отвореним као јајчани крем, скоро
јестивим као изнутра бресква, и с
потпетицама од палминих молекула,
ходила је врло млада твоја родитељка,
слободним, лепо снабдевеним крочила

градом (свуд млака шкропљена прашина
што мирисала је на летње ферије)...
погледај, проходила је твоја млада мати
попут скоро девојке ведре, у којој
стидљиво знала је изједна да титра
неухватљива и затајна нота замамног
лета...

XIII

Ти, мушкобањо и тандркуљо, љубичастих
очију, највиша и најкрупнија
пубесценткињо у одељењу и читавој
школи, ти, бацакуљо, која храбро си
навукла на велике бацаке чарапе у боји
алеве паприке, можда хоргошке баш, прва
у вароши, затегла их ластиканим
пурпуром двеју широких штруфни, и
затим вртела око струка нептунплави
пластични обруч хулахоп, окретала до
бесвести и натраг, и онда ми, мени-ми,
дванаестогодишњем дечаку, уздихана и
знојна, показивала како изгледа француски
пољубац и шта раде језици а шта зуби...
ти, која си онда седала на гувернал мога
лачо женскога бицикла марке *Алиес*, онога
са светлим гумама, са бремзама а без
кониџре, да те онда, као огромну невесту,
извучену на лоз, на једвите јаде, онако
жилав и мален, возикам усрдно, а шатро
тек онако и ради штоса, по периферијском
макадаму, и међу јоргованима, док крупне
ти потколенице, румене као најбоља алева,

рекох ли већ, и можда црвене као трећина
свиле на застави Фенерејота, клатариле су
се, мангупски онако, и док жене су се,
забрађене у марама, и заогрнуте околином,
те машући оним својим старинским
пунђама, сплетеним и истуреним
одастрага, крстиле и крстиле...

XIV

Обујмити то лице, сад, док тмица ме
голица, засићена нашим самешаним
дахом, то светло лице које нејасно зарка,
као небула у јулу, потиљак загрлити као
прокрвљен кремен, као топал порфирни
балкон, као трезорчић препун заједничких
сећања, као над лугом две трећине луне,
као рђуку пчела, обноћ, на починку... и
нека ови прсти расту на докату тајне,
занети и кајни, распусни и дајни...

XV

Кришом, ослушкивао сам, још момчићем
(ја, са атлетским трбухом на плоче),
њезине глежњеве, сабрране, згодне, и
чврстину листа, мени важну, док пуцкале
су љуске нагорелих марона, ујесен, пред
кином, сневам ли то, снатрим ли и сада о
тим гњатовима горкослатким, о погледу
чарном са белегом љупким испод обрвина
свода, ил' протекло, канда, све је, као

вода... сад крочимо, мање сочни
(јануарског сврачјег снега по плочнику
беле мачке), док наједном беоњачом на ме
кресну, севом плавичастомлечним, с оних
давних свих седам седéфа...

XVI

Улице су знале, а ти, тобож, ниси знала,
улице су капирале, са својом сквашеном
прашином у априлу, знали су олуци,
димњаци, продавнице кобасица, клиника
за пенкала је знала, провинцијалне
глумице, њихове дрвене потпетице и
блокејчићи-месéцци, подвезице на
службеницама, куропатници и курвице,
будилници марке *Insa*, коловозна коцка,
државни празници, липицанер Пирот и
супруга му Звезда, голуби бакарци,
трафике и кондоми, неотпаковани
шпилови карата, грубогласни лафови су
знали, замлате и зановетала, згуле и
зâгуле, дунстери и дркоши, радње и
радњице, рафови са вуницом, градска
пивница и пендреци, веранде у граду, са
мушкатлама светлим, што беху налик
девојчицама слабим из фискултуре,
фотографски атељеи знали су, и у њима
ретуширани портрети, тако сањалачки и
смешни, лафовски ни за ич, онда светлећа
реклама *НОВИ ДОМ*, девојачке бинде, сви
су они знали... а немоли да појма нису
имале оне биоскопске афише, тако

искусне, што мамиле су из својих уличних
стакала, и које стајале су непрестано ту,
иза мене, солидарније, естетичније, и, у
читавој тој ствари, потпорније но ишта и
но ико...

XVII

Ах, ти, моја јадранска незнанко, с беле
клубе на прамцу оновременога белога
путничкога брода *Алекса Шанџић*, ти, са
тим својим устима, која пошав из
дубровачке луке Груж, мени уваљена у
уста бејаху већ негде наспрам Буковчевога
цветнога Цавтата, она, та уста, са тим
твојим уснама и зубима, врелим као
плојчице на дубровачкој плажи Плоче, и
као палента у млечноме ресторану *Циво*,
непозната скауткињо, феријалко или већ
шта, у сваком случају Београђанко, што
брзо познах ти здрав и сластан београдски
шапат... ти, с бедрима широким као
шифоњер и као гарсонијера, и као труп
брода, тамо под оном чистом јадранском
ведрином у августовској ноћи, и под
светлуцавом орбитом совјетског вештачког
сателита са ћириличним називом тим и
тим...

XVIII

Премда у северу и премда леден, твој прозор, дружбенице моја, зреложута је правоугаона пега на снежним кулисама децембра, твој прозору, дружбенице моја, самоуверено прикрадам се, попут северног тигра, коцкаста је твоја соба и кратконога пећ је гусана, *Аурора*, кроз чија вратанца плазови виоре, додајућ ти пурпур ноздрвама, кб и брзе наранцасте ватромете жеравином жару... све то унапред видим, док пружене навише су тигровске ми шапе и закачене одважном рожином су (канцама, наравно) за подокни, ено, непопустљив камен' испуст...

XIX

Не знам која си тачно, али ти говорим да посвуда гурају пред собом, заљубљени, огроман осунчан грумен шећера жутог, не мањи од омање дворане за плес, док попут божанских ронилаца гњурају се крозањага, вазда преподневни и чили, сунчеви зраци... и двоје, онда, заошијаних вртоглавих мотоциклиста, од чије вратоломије дах застаје, волшебне осмице исписује, срцем, у златношећерној каци, насред вашаришта, што заогрће се невидљивим плаштовима таштине...

XX

Светле пролећне срндаће држала си у својим плећима као нераздавајућу кућну топлину, за мене, радили су плочници и улична коцка (који нису вадили количнике, иначе врло мале, из твојих и мојих пролазака), волео сам дрвен говор твојих потпетица, што убацивао се у шлагере Тонија Даларе и Адриана Челентана... и, наравно, онај извештан важан знак, са твојих обдарених ноздрва, Креолко, један тај трепер мален, тај дрхтај лак, и дашак блиски, бивали су реални исто толико, Креолко, колико и непостојећи трамваји у мајушном нашем граду...

XXI

(За *Флоранс*)

У љубави са мном, једна је искусила највеће сласти овога света, као и горчине приличне, што рађају у живицама и честарју, свуда по ободу нашега пландишта, она друга волела је већма да лизуће властиту мокраћу неголи да кусне моју пљувачку, иначе, обема њима говорио сам о невероватно истанчаном чулу мириса код *пáсá*, о афродизијским паховима у мају, о суперновама, етичким постулатима, естетичким питањима и финесама, таштини, поштанским